

Răzvan DINCĂ

VARIETĂȚI DE VÂNZARE

Răzvan DINCĂ

VARIETĂȚI DE VÂNZARE

Universul Juridic
București
-2016-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2016, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE
INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DINCĂ, RĂZVAN

Varietăți de vânzare / Răzvan Dincă. - București : Universul Juridic, 2016

Conține bibliografie

ISBN 978-606-673-839-2

347.751:339.3

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.666**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**

DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

ABREVIERI

alin.	alineat
art.	articol
C. Ap.	Curtea de Apel
C. civ. anterior	Codul civil anterior
C. civ.	Codul civil
C. Jud.	revista „Curierul judiciar”
C. pr. civ.	Codul de procedură civilă
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
dec.	decizia
Dreptul	revista „Dreptul”
Ed.	Editura
ed.	ediția
etc.	<i>et caetera</i> („și celelalte”)
H.G.	Hotărârea Guvernului
<i>ibidem</i>	același autor, aceeași lucrare
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
<i>idem</i>	același autor
<i>infra</i>	mai jos
lit.	litera
loc. cit.	locul citat
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
n.a.	nota autorului
nr.	numărul
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată
p.	pagina
par.	paragraful
pct.	punctul
pp.	paginile

Varietăți de vânzare

PR	„Pandectele Române” – Repertoriu de jurisprudență, doctrină și legislație
RDC	„Revista de drept comercial”
RRDP	„Revista română de drept privat”
RSCJ	„Revista de studii și cercetări juridice”
s.a.	sublinierea autorului
sent.	sentința
<i>supra</i>	mai sus
ș.a.	și alții (altele)
Trib.	Tribunalul
urm.	următoarele
vol.	volumul

CONTEXT

La puțină vreme după intrarea în vigoare a Codului civil din 2011, le-am propus studenților mei o analiză rapidă a materiei contractelor civile speciale sub forma unor note de curs¹. În principiu, lucrarea în cauză conținea numai prezentarea celor mai relevante aspecte ale noii reglementări privind variantele tipice ale principalelor contracte civile. Totuși, în materia vânzării, contextul a permis, în limitele demersului pedagogic pe care acea lucrare l-a articulat, prezentarea expeditivă a particularităților ce desemnează o parte dintre vânzările așezate frecvent în literatura de specialitate în rândul varietăților de vânzare, cum ar fi vânzarea după greutate, număr sau măsură², vânzarea unor bunuri dintr-un gen limitat³, vânzarea în bloc⁴, vânzarea de terenuri⁵, vânzarea bunului viitor⁶ și vânzarea lucrului altuia⁷.

Celelalte varietăți de vânzare nu au fost aproape deloc tratate în notele de curs. Prezentul volum își propune să aprofundeze analiza în privința acestor ultime varietăți de vânzare, reunind studii dedicate vânzărilor experimentale (vânzarea pe încercate, vânzarea pe gustate și vânzarea după mostră sau model), vânzării unei moșteniri, vânzării cu rezerva proprietății (inclusiv cu subvarietatea vânzării cu plata prețului în rate) și vânzării cu opțiune de răscumpărare.

¹ R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil. Note de curs*, Ed. Universul Juridic, București, 2013 (citată în continuare: „Contracte speciale...”).

² *Ibidem*, pp. 79 și 102.

³ *Ibidem*, pp. 79-80, 82 și 102.

⁴ *Ibidem*, pp. 91-92 și 103.

⁵ *Ibidem*, pp. 113-115.

⁶ *Ibidem*, pp. 80-82 și 104.

⁷ *Ibidem*, pp. 104-107.

Capitolul I

VÂNZĂRI EXPERIMENTALE

Deși întâlnită în doctrina juridică franceză¹, care rămâne principala sursă bibliografică a literaturii juridice din România, noțiunea de „vânzare experimentală” nu s-a impus încă în spațiul juridic românesc. În ținutul său conceptual de origine, noțiunea desemnează acele vânzări în care experimentarea de către cumpărător a lucrului vândut joacă un rol în formarea consimțământului său la încheierea contractului de vânzare, ceea ce influențează în unele cazuri însăși mecanica acestei formări, iar în alte cazuri configurația efectelor contractului astfel format.

Din această delimitare a sferei conceptului rezultă că acesta are o deplină acoperire și în legislația pozitivă românească. Noul Cod civil a reînnoit sediile materiei pentru trei varietăți de vânzare în formarea cărora experimentarea bunului de către cumpărător joacă un rol ce se imprimă în particularitățile pe care regimurile juridice ale acestor varietăți le prezintă față de dreptul comun al vânzării. Cum această reînnoire nuanțează semnificativ dezvoltările aduse de doctrina și jurisprudența anterioare intrării în vigoare a Codului, momentul pare oportun pentru a dedica un studiu acestor varietăți de vânzare.

¹ A se vedea: F. Collart-Dutilleul, Ph. Delebecque, *Contrats civils et commerciaux*, Ed. Dalloz, Paris, 2004, pp. 95-96, nr. 87-89; D. Mainguy, *Contrats spéciaux*, Ed. Dalloz, Paris, 2008, pp. 80-81, nr. 77-78. Acești autori folosesc expresia „vânzare cu facultatea experimentării”, pe care nu am folosit-o deoarece conținutul tehnic-juridic al prerogativei juridice numită „facultate” nu se regăsește întocmai în varietățile tratate.

Varietăți de vânzare

Ne vom ocupa deci în continuare de cele trei varietăți de vânzare consacrate de Cod care se încheie pe baza experimentării bunului vândut de către cumpărător: vânzarea pe încercate, vânzarea pe gustate și vânzarea după mostră sau model.

I. Vânzarea pe încercate

1. Noțiune și domeniu. Potrivit art. 1.681 alin. (1) C. civ., „vânzarea este pe încercate atunci când se încheie sub condiția suspensivă ca, în urma încercării, bunul să corespundă criteriilor stabilite la încheierea contractului ori, în lipsa acestora, destinației bunului, potrivit naturii sale”. Din această definiție rezultă că vânzarea pe încercate este o vânzare esențialmente condițională în care obligațiile părților sunt suspendate în funcție de rezultatul verificării pe care cumpărătorul o va face asupra lucrului cumpărat.

Atunci când nu au fost expres prevăzute în contract, cumpărătorul nu se poate prevala de criterii care decurg din preferințele sale subiective și pe care bunul le-ar putea satisface numai accidental, dar care nu influențează capacitatea bunului de a servi potrivit destinației sale decurgând din natura bunului în împrejurările încheierii contractului cunoscute ambelor părți. Spre exemplu, un iaht despre care părțile nu au prevăzut criteriile încercării poate fi refuzat de cumpărător pe motiv că are cârma defectă, dar nu și pe motivul că are pânzele în culorile drapelului unui stat comunist.

Desigur, în virtutea principiului libertății contractuale, părțile pot stabili ca numai o parte dintre criteriile pe care le stabilesc ori care decurg din destinația bunului potrivit naturii sale să fie verificate cu ocazia încercării. În cazul în care doar o parte dintre

Capitolul I: Vânzări experimentale

criteriile decurgând din destinația bunului potrivit naturii sale au fost supuse încercării, condiția suspensivă ce afectează contractul nu va fi extinsă cu privire la alte criterii, care ar putea decurge eventual din destinația bunului potrivit naturii sale. În tăcerea părților, neîndeplinirea unor asemenea criterii antrenează aplicarea dreptului comun al răspunderii vânzătorului, în cazul în care contractul va produce efecte ca urmare a îndeplinirii de către lucrul vândut a criteriilor prevăzute de părți pentru încercare. Cum aceste criterii delimitează întinderea condiției prevăzute de art. 1.681 alin. (1), urmează ca ele să fie interpretate strict, deoarece, ca modalitate a actului juridic, această condiție suspensivă este de strictă interpretare și aplicare.

Aceste criterii pot privi numai o parte din bunul vândut. Prin urmare, este posibil și ca părțile să limiteze verificarea la o anumită parte a lucrului vândut, fie aceasta o piesă componentă a unui echipament mai complex ori un exemplar al unor bunuri dintr-un gen limitat. În acest caz, dacă nu s-au stabilit criteriile verificării, condiția suspensivă constă în satisfacerea de către acea parte a funcțiilor decurgând din natura ei. În toate aceste cazuri însă, vânzarea va rămâne pe încercate dacă rezultatele acestei încercări, chiar parțiale, condiționează efectele vânzării cu privire la întregul său obiect.

Deși modalitățile sunt excepționale în raport cu regula efectelor pure și simple ale contractului, această condiție poate fi subînțeleasă în temeiul unei prezumții legale. Astfel, alin. (3) al art. 1.681 prevede că, „în cazul în care prin contractul de vânzare părțile au prevăzut că bunul vândut urmează să fie încercat, se prezumă că s-a încheiat o vânzare pe încercate”. Rezultă că din faptul vecin și conex al unei stipulații ce prevede încercarea bunului, totală sau, cel mai adesea, – prin natura lucrurilor – parțială, se deduce faptul prezumat că părțile au convenit ca efectele vânzării să fie condiționate de rezultatul acestei încercări

Varietăți de vânzare

în sensul că bunul sau partea din el supusă verificării corespunde criteriilor stabilite de părți ori, în lipsă, celor decurgând din destinația bunului potrivit naturii sale.

Determinarea ipotezei de aplicare a acestei prezumții nu este lipsită de dificultăți. Orice vânzare presupune ca, la predare, bunul vândut să fie verificat de cumpărător în vederea semnalării de îndată a neconformităților aparente, sub sancțiunea decăderii cumpărătorului din dreptul de a se prevala de aceste neconformități¹. Simpla menționare în convenția părților a acestei proceduri de verificare pe care, oricum, o implică dreptul supletiv ori amenajarea ei de către părțile contractante presupune, fără alte precizări, transformarea vânzării într-o vânzare pe încercate?

În opinia mea, răspunsul este negativ. Faptul vecin și conex al prezumției nu este stipularea de către părți a verificării bunului, ci a „încercării” sale. Altfel spus, din convenția părților trebuie să reiasă că la data încheierii contractului ele acceptă că există o incertitudine cu privire la îndeplinirea de către lucrul vândut a anumitor criterii, incertitudine de natură să pună sub semnul îndoielii voința lor ca efectele contractului să se producă și pentru îndepărtarea căreia ele stabilesc ca ulterior încheierii contractului să aibă loc o procedură de verificare. Verificarea este o „încercare” numai dacă nu se limitează la a determina că vânzătorul și-a executat conform obligația de predare, ci dacă, dimpotrivă, tinde să elimine incertitudinea asumată de părți la data încheierii contractului asupra faptului dacă bunul îndeplinește sau nu anumite criterii care au fost esențiale pentru voința lor de a forma efectele contractului, criterii pe care însă vânzătorul nu a garantat că bunul le îndeplinește. Simpla verificare, în schimb, urmărește

¹ A se vedea: R. Dincă, *Contracte speciale...*, op. cit., pp. 116-119; H. Boucard, *L'agrégation de la livraison dans la vente. Essai de théorie générale*, Université de Poitiers, LGDJ, Paris, 2005.